

ПРОВАДЖЕННЯ ПО ВИКОНАННЮ ПОСТАНОВИ ПРО ПОЗБАВЛЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРАВА ЗА АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Ткаченко О.Г.,
к.ю.н., ст. викладач

Олійник В.С.,
к.ю.н., викладач

Чернігівський юридичний коледж Державної пенітенціарної служби України

Статтю присвячено проблематиці провадження по виконанню постанови про позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю за адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією. Визначено його правову основу, проаналізовано прогалини чинного адміністративного законодавства та з метою їх усунення внесено пропозиції щодо його зміни.

Ключові слова: адміністративне корупційне правопорушення, адміністративне стягнення, виконання постанов, адміністративне провадження, антикорупційне законодавство.

Ткаченко А.Г., Олейник В. С. / ПРОИЗВОДСТВО ПО ИСПОЛНЕНИЮ ПОСТАНОВЛЕНИЯ О ЛИШЕНИИ СПЕЦИАЛЬНОГО ПРАВА ЗА АДМИНИСТРАТИВНЫЕ ПРАВОНАРУШЕНИЯ / Черниговский юридический колледж Государственной пенитенциарной службы Украины, Украина

Статья посвящена проблематике производства по исполнению постановления о лишении права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью за административные правонарушения, связанные с коррупцией. Определена его правовая основа, проанализированы пробелы действующего административного законодательства и с целью их устранения внесены предложения по его изменению.

Ключевые слова: административное коррупционное правонарушение, административное взыскание, выполнение постановлений, административное производство, антикоррупционное законодательство.

Tkachenko O.H., Oliynyk V. S. / PROCEEDINGS ON IMPLEMENTATION OF RESOLUTION AS FOR DEPRIVATION OF SPECIAL RIGHTS FOR ADMINISTRATIVE VIOLATIONS / Chernihiv Law College of the State Penitentiary Service of Ukraine, Ukraine

The article is devoted to the problem of proceedings on implementation of resolution as for the disqualification to obtain certain positions or to be engaged in certain activities for administrative violations related to corruption. The novelty of the article is that this study is one of the first in the domestic legal thought, which considers this procedure.

According to amendments in the current domestic legislation appeared a new administrative sanctions for administrative violations applicable to persons who committed offenses related to corruption – disqualification to obtain certain positions or to be engaged in certain activities. Besides any further normative legal act does not provide the proceedings on implementation of resolution as for deprivation of special rights.

In this case raises the question about the possibility of inter-sectoral analogy of the law as a mean of filling gaps in the legislation which is to apply the rules of law regulating similar relations. Execution of criminal sentence as for deprivation of the right to obtain certain positions or to be engaged in certain activities rests with the criminal executive inspection and carrying out the individual preventive activity at the place of residence of the convicted person in order to prevent committing new crimes rests with the bodies of internal affairs.

Due to the fact that there is no clear regulation performance of the mentioned form of administrative punishment, it is necessary to update the Code of Ukraine on Administrative Infringements and the Regulations on the order of punishment other than imprisonment, and control on persons convicted to such sentences in order to fill gaps in the current legislation.

The article analyzes the gaps in existing administrative legislation in order to eliminate them and make proposals for changing it.

Key words: administrative corruption offense, administrative penalty, execution decrees, administrative proceedings, anti-corruption legislation.

14 жовтня 2014 року Верховна Рада України з метою виконання завдань, визначених п. 3 «Плану першочергових заходів з подолання корупції», затвердженого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 року № 647-р [1] прийняла Закон України «Про запобігання корупції» [2], який набрав чинності 26 квітня 2015 року.

Згідно з Прикінцевими положеннями даного нормативно-правового акту внесено зміни до ряду законодавчих актів України, в тому числі і до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Так п. 5 ч. 1 ст. 24 доповнили абз. 2 такого змісту: «позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю»; назву ст. 30 доповнили словами «позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю»; та ч. ч. 5 та 6 наступного змісту: «Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю призначається судом на строк від шести місяців до одного року, незалежно від того, чи передбачене воно в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини цього Кодексу, коли з урахуванням характеру адміністративного правопорушення, вчиненого за посадою, особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, та інших обставин справи суд визнає за неможливе збереження за нею права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю призначається судом строком на один рік, коли його спеціально передбачено в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини цього Кодексу» [2].

Таким чином у вітчизняному адміністративному законодавстві з'явилась ще одна санкція за адміністративні правопорушення, яка застосовується до осіб, які вчинили правопорушення, пов'язані з корупцією, – позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Поряд з тим ані КУпАП, ані жодний інший нормативно-правовий акт не передбачає порядок провадження по виконанню постанови про позбавлення спеціального права.

Проблемам провадження в справах про адміністративні правопорушення присвячено досить багато наукових праць, зокрема таких відомих авторів, як Д. М. Бахрах, Ю. П. Битяков, І. А. Галаган, І. П. Голосніченко, Л. В. Коваль, В. К. Колпаков, Б. В. Россинський, В. Д. Сорокін, В. К. Шкарупа та багатьох інших. Багато положень, які стосуються зазначеної тематики, є загальноприйнятими, навіть догматичними, але процесуальні моменти притягнення до адміністративної відповідальності та застосування такої санкції як позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю не розглядалися і потребують приведення у відповідність

теоретичних розробок з практикою застосування. У зв'язку з цим осмислення і аналіз теоретико-правових проблем, які стосуються даного провадження, є передумовою для розвитку та вдосконалення адміністративного законодавства.

Метою статті є дослідження провадження по виконанню постанови про позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю за адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, визначення його правової основи та здійснення його загального аналізу.

Новизна статті полягає у тому, що дане дослідження є одним із перших у вітчизняній правовій думці, яке розглядає провадження про позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю за адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією.

У сучасних умовах адміністративна відповідальність є інструментом, за допомогою якого здійснюється коригування поведінки окремих членів суспільства, з метою досягнення максимального рівня організації та впорядкованості відносин у суспільстві. Однією з важливих умов дієвості адміністративно-деліктних відносин, які виникають з приводу будь-яких правопорушень, є ефективний механізм реалізації адміністративних стягнень [3, с. 145-155]. Як зазначається у КУпАП, «адміністративне стягнення є мірою відповідальності і застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами» [4]. Чітке законодавче регламентування процедурно-процесуального порядку реалізації норм права є необхідною умовою для об'єктивного та неупередженого застосування цих норм, особливо якщо їх положення передбачають звуження наданих громадянину державою прав, застосування заходів матеріального впливу, в тому числі й накладання адміністративних стягнень [3, с. 145-155].

Поряд з тим в чинному законодавстві наявні прогалини права, які унеможливають реалізацію такого адміністративного стягнення як позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення – завершальна стадія провадження у справах про адміністративні правопорушення. Її суть полягає у практичній реалізації адміністративного стягнення, яке призначене правопорушникові постановою [5, с. 176]. Від того, як послідовно реалізовано постанову про адміністративне стягнення, наскільки завершено відповідну справу, значною мірою залежать рівень ефективності боротьби з адміністративними правопорушеннями, їх попередження, результативність виховання громадян у дусі точного і неухильного дотримання законів [6, с. 98].

Взагалі поняття провадження у справах про адміністративні правопорушення не визначається чинним законодавством України, проте воно визначене наукою адміністративного права.

Провадження – це вид адміністративного процесу, який об'єднує послідовно вчинювані уповноваженим суб'єктом процесуальні дії щодо розгляду та вирішення індивідуальних справ. Провадження з розгляду конкретної індивідуальної справи є первинним елементом системи адміністративного процесу. Кожне таке провадження, як зазначає О. В. Кузьменко, – своєрідна «цеглина» у фундаменті адміністративного процесу [7, с. 19, 27].

Що стосується виконання постанов у справах про накладення адміністративних стягнень, то цей процес фактично відбувається у межах окремих проваджень, в основу яких покладено певний вид стягнення. Порядок провадження у справах вказаної категорії визначено КУпАП. В ньому, перш за все, законодавчо закріплені правові основи, тобто ті вищідні позиції, якими покликані керуватися відповідні органи і посадовці при розгляді і вирішенні конкретних справ про адміністративні правопорушення.

Відповідно до розділу V «Виконання постанов про накладення адміністративних стягнень» КУпАП постанова про накладення адміністративного стягнення є обов'язковою для виконання державними і громадськими органами, підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами і громадянами [4].

Постанова про накладення адміністративного стягнення підлягає виконанню з моменту її винесення, якщо інше не встановлено КУпАП та іншими законами України. Постанова про накладення адміністративного стягнення виконується уповноваженим на те органом у порядку, встановленому КУпАП та іншими законами України.

Питання, пов'язані з виконанням постанови про накладення адміністративного стягнення, вирішуються органом (посадовою особою), який виніс постанову. Контроль за правильним і своєчасним виконанням постанови про накладення адміністративного стягнення здійснюється органом (посадовою особою), який виніс постанову, та іншими органами державної влади в порядку, встановленому законом [4].

Стаття 301 КУпАП передбачає відстрочку виконання постанов у вигляді штрафу, адміністративного арешту і виправних робіт, якщо негайне її виконання є неможливим. Орган (посадова особа), який виніс постанову про накладення адміністративного стягнення, може відстрочити її виконання на строк до одного місяця [4]. Відстрочка виконання постанови є винятком із загальних правил. Вона можлива, наприклад, із приводу тяжкої хвороби особи, яку притягнуто до відповідальності, якщо це підтверджено документом лікувальної установи; у зв'язку зі складними сімейними обставинами або іншими важливими причинами, які справді перешкоджають невідкладній реалізації постанови. Характерно, що відстрочка поширюється лише на постанови про накладення адміністративного стягнення у вигляді адміністративного арешту, виправних робіт або штрафу (за винятком стягнення штрафу на місці скоєння адміністративного правопорушення). Отже, якщо постановою накладено адміністративне стягнення – попередження, оплатне вилучення або конфіскація предметів, позбавлення спеціального права, – відстрочка виконання заборонена [5, с. 178-179].

Поряд з тим відсутня чітка регламентація виконання саме даного виду адміністративного стягнення, глава 30 КУпАП «Провадження по виконанню постанови про позбавлення спеціального права» в ст. 317 «Органи, що виконують постанову про позбавлення спеціального права» не містить норм, які передбачають, який саме орган виконує позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Статті 318 та 319 містять норми лише про порядок виконання постанови про позбавлення права керування транспортним засобом, річковим або маломірним судном та порядок виконання постанови про позбавлення права полювання. Також відсутній порядок обчислення строків позбавлення спеціального права.

В даному випадку виникає питання про можливість застосування міжгалузевої аналогії закону як засобу заповнення прогалин у законодавстві, який полягає у застосуванні до нього врегульованих конкретною нормою правовідносин норми закону, що регламентує подібні відносини.

Порядок виконання кримінального покарання, не пов'язаного з позбавленням волі, у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю визначений Наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань, Міністерства внутрішніх справ України від 19 грудня 2003 року № 270/1560 «Про затвердження Інструкції про порядок виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та здійснення контролю щодо осіб, засуджених до таких покарань» [8].

Виконання цього покарання покладається на кримінально-виконавчу інспекцію, а проведення індивідуально-профілактичної роботи за місцем проживання засудженої особи з метою її виправлення та недопущення учинення нею нового злочину – на органи внутрішніх справ.

Таким чином, в нашому випадку провадження про позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю за адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, потребує детальної регламентації в нормах чинного законодавства, оскільки відсутні адміністративно-процесуальні норми, які закріплюють порядок здійснення дій по виконанню даного провадження. Необ-

хідно внести зміни до КУпАП та Інструкції про порядок виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та здійснення контролю щодо осіб, засуджених до таких покарань з метою усунення прогалин чинного законодавства щодо провадження по виконанню постанови про позбавлення спеціального права за адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження плану першочергових заходів з подолання корупції : Розпорядження Кабінет Міністрів України від 02 липня 2014 року № 647-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/647-2014-p>.
2. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
3. Григоришин О. М. Етапи виконання постанов про накладення адміністративних стягнень / О. М. Григоришин, А. Ю. Суходольський // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2013. – Вип. 2. – С. 145–155.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07 грудня 1984 року № 8073-X [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/page10>.
5. Строцький Р. Є. Поняття та особливості провадження щодо виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення / Р. Є. Строцький // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2014. – Вип. 3. – С. 175–187.
6. Веселов М. Ю. Правовий механізм забезпечення виконання адміністративних штрафів : недоліки та шляхи удосконалення / М. Ю. Веселов // Наука і правоохорона. – 2009. – № 3(5). – С. 98–104.
7. Кузьменко О. В. Адміністративний процес у парадигмі права : автореф. дис.... на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук за спец. : 12.00.07 «адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право» / О. В. Кузьменко ; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – К., 2006. – 32 с.
8. Про затвердження Інструкції про порядок виконання покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та здійснення контролю щодо осіб, засуджених до таких покарань : Наказ Державного департаменту України з питань виконання покарань, Міністерства внутрішніх справ України від 19 грудня 2003 року № 270/1560 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0016-04>.